

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з науково-педагогічної роботи
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор сільськогосподарських наук,
професор**

Оксана ТОНХА
2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Петріва Андрія Богдановича

на тему: **«Формування патріотичних ідеалів студентів**

аграрних закладів фахової передвищої освіти»,

поданої на здобуття ступеня доктора філософії

зі спеціальності **011 «Освітні, педагогічні науки»**

галузі знань **01 «Освіта/Педагогіка»**

Витяг із протоколу № 7 фахового семінару наукової ради гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від «03» травня 2024 року.

Присутні:

Члени наукової ради гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: І. М. Савицька, декан гуманітарно-педагогічного факультету, кандидат філософських наук, доцент, голова наукової ради; С. В. Харченко, заступник декана гуманітарно-педагогічного факультету з наукової роботи, професор кафедри журналістики та мовної комунікації, доктор філологічних наук, професор, заступник голови наукової ради; І. І. Осадченко, професор кафедри соціальної роботи та реабілітації, доктор педагогічних наук, професор, головуюча на засіданні фахового семінару; О. Ю. Балалаєва, доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації, кандидат педагогічних наук, доцент, секретар наукової ради; С. О. Білан, професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, доктор історичних наук, професор; І. М. Буцик, заступник декана гуманітарно-педагогічного факультету, професор кафедри педагогіки, доктор педагогічних наук, доцент; О. В. Васюк, професор кафедри педагогіки, доктор педагогічних наук, професор; А. Г. Гольцов, професор кафедри філософії та міжнародної комунікації, доктор політичних наук, доцент; Н. І. Гречаник, професор кафедри управління та освітніх технологій, доктор педагогічних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки»; І. І. Демченко, професор кафедри соціальної роботи та реабілітації, доктор педагогічних наук, професор; В. І. Додонова, професор кафедри філософії та міжнародної комунікації, доктор філософських наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Філософія»; В. Ф. Калуга, професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, доктор філософських наук, професор; О. В. Кучай, професор кафедри педагогіки, доктор педагогічних наук, доцент; О. М. Любовець, професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, доктор історичних наук, професор; О. В. Полунін, професор кафедри психології, доктор психологічних наук, професор; Т. Ф. Семашко, професор кафедри журналістики та мовної комунікації, доктор філологічних наук, професор; І. В. Сопівник, завідувач кафедри соціальної роботи та реабілітації, доктор педагогічних наук, професор; Р. В. Сопівник, завідувач кафедри педагогіки, доктор педагогічних наук, професор; М. І. Степаненко, професор кафедри журналістики та мовної комунікації, доктор філологічних наук, професор; В. В. Стрілець, професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, доктор історичних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Історія України»; Р. О. Тарасенко, професор кафедри соціальної роботи

та реабілітації, доктор педагогічних наук, професор; Н. Т. Тверезовська, професор кафедри соціальної роботи та реабілітації, доктор педагогічних наук, професор; С. В. Цимбал, професор кафедри англійської мови для технічних і агробіологічних спеціальностей, доктор психологічних наук, доцент; С. В. Яшник, професор кафедри психології, доктор педагогічних наук, доцент.

Інші присутні на засіданні наукової ради гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: С. О. Кубицький, завідувач кафедри управління та освітніх технологій, кандидат педагогічних наук, професор; В. І. Мірошніченко, професор кафедри педагогіки, доктор педагогічних наук, професор; А. Б. Петрів, здобувач ступеня доктора філософії.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації **Петрива Андрія Богдановича** на тему: «**Формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти**», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Тему дисертації затверджено науковою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 2 від 20 жовтня 2020 року).

Дисертацію виконано на кафедрі педагогіки гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор **Сопівник Руслан Васильович**, завідувач кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Слухали: доповідь здобувача А. Б. Петрива про основні положення дисертації.

У дисертації здійснено історико-генетичний аналіз ідей формування патріотичних ідеалів особистості; розкрито сутність і структуру поняття «патріотичні ідеали студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти»; обґрунтовано методологічні підходи формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти; узагальнено зарубіжний і національний досвід формування патріотичних ідеалів студентів; визначено та обґрунтовано педагогічні умови формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти; розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено методику формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти.

Здобувачу було поставлено 9 запитань, на які він надав обґрунтовані відповіді та пояснення.

Виступили:

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Р. В. Сопівник зазначив, що у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи А. Б. Петрів проявив себе як наполегливий, відповідальний, високоерудований науковець, який уміє поставити і вирішити складні наукові завдання, володіє методами наукових досліджень, постійно працює над удосконаленням своїх професійних навичок і компетентностей. За період навчання А. Б. Петрів здобув необхідні теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. Здобувач оволодів методологією наукової діяльності, а також провів власне наукове дослідження, результати якого мають новизну, теоретичне та практичне значення.

Експерти:

Мірошніченко В. І., доктор педагогічних наук, професор звернула увагу на актуальність обраної здобувачем теми, високий ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків. Експертка зазначила, що здобувач проаналізував праці українських

і зарубіжних дослідників, уточнив сутність формування патріотичних ідеалів студентів фахової передвищої освіти. На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21 березня 2022 року та № 502 від 19 травня 2023 року), та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Васюк О. В., доктор педагогічних наук, професор відзначила актуальність теми дослідження, його наукову новизну, теоретичне та практичне значення, особистий внесок здобувача в отримання наукових результатів. На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21 березня 2022 року та № 502 від 19 травня 2023 року), та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

В обговоренні результатів дисертації взяли участь: Гречаник Н. І., доктор педагогічних наук, професор; Демченко І. І., доктор педагогічних наук, професор; Сопівник І. В., доктор педагогічних наук, професор; Кубицький С. О., доктор педагогічних наук, професор; Яшник С. В., доктор педагогічних наук, доцент; Кучай О. В., доктор педагогічних наук, доцент; Додонова В. І., доктор філософських наук, професор; Стрілець В. В., доктор історичних наук, професор.

Виступаючі зазначили, що дисертацію виконано на актуальну тему, робота має наукову новизну, важливе теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31 травня 2019 року), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21 березня 2022 року та № 502 від 19 травня 2023 року).

Було підтримано пропозицію експертів щодо рекомендації дисертації А. Б. Петріва для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Постановили: заслухавши та обговоривши дисертацію Петріва Андрія Богдановича на тему: «Формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти», члени наукової ради гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації. Проблема пошуку виховного ідеалу була актуальною завжди, а в умовах повномасштабного вторгнення росії в Україну надзвичайної значущості у вихованні набули патріотичні ідеали. Важливою є проблема формування

патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти, адже саме на випускників цих закладів держава покладає обов'язок забезпечення економічного добробуту та процвітання країни шляхом раціонального використання економічного потенціалу рідної землі. Завдання аграрних закладів фахової передвищої освіти полягають у вихованні нового покоління здобувачів освіти із сформованими патріотичними ідеалами, без яких неможливо виховати свідомого громадянина, громадського діяча, фахівця аграрного виробництва, дбайливого господаря, патріота, готового стати на захист територіальної цілісності України. Що разом із виявленими суперечностями зумовило мету дослідження, яка полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти.

Проблема формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти є багатогранною, тому проведене дослідження не вичерпує всіх її аспектів. Подальшого вивчення потребують питання формування національної самосвідомості, впливу технологій штучного інтелекту та робототехніки на професійне самовизначення сільської молоді, формування її господарсько-економічних ідеалів, рекомендовано адаптувати та реалізувати програму формування ціннісного світогляду студентів «Фахівець, громадянин, патріот» у систему закладів фахової передвищої освіти.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри. Дослідження виконано в межах науково-дослідної теми кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України «Теоретико-методичні основи навчально-виховної роботи у природоохоронних та аграрних вищих навчальних закладах» (номер державної реєстрації 0115U003561).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Здобувачем здійснено пошук та аналіз літератури за темою дисертації, виконано наукові дослідження та опрацьовано одержані результати. Формулювання висновків та аналіз одержаних результатів виконано спільно з науковим керівником. У дослідженнях і публікаціях використано результати, які було одержано особисто здобувачем.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Дисертація за характером і змістом розкритих питань є новітнім комплексним та системним дослідженням проблематики формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти, за результатом якого автором сформовано низку нових теоретичних і практичних положень, висновків і рекомендацій. Висновки та рекомендації аргументовано результатами власних досліджень, вони відповідають меті та поставленим завданням дослідження.

5. Наукова новизна основних результатів дослідження. Уперше визначено сутність і структуру, а також виділено складники поняття «патріотичні ідеали студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти»; уточнено сутність ключових понять дослідження, а саме: «ідеал», «ідеал виховання», «патріотизм»; обґрунтовано педагогічні умови, що сприяють формуванню патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти; визначено методологічні підходи формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти, які дозволили цілісно дослідити проблему та отримати про неї об'єктивну інформацію.

6. Практична цінність результатів дослідження полягає у розробленні та впровадженні в освітній процес аграрних закладів фахової передвищої освіти програми формування ціннісного світогляду особистості студента «Громадянин, патріот, фахівець», методичних рекомендацій для кураторів та викладачів коледжів «Формування патріотичних ідеалів студентів», методики та педагогічних умов формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти, розробленні діагностичного

інструментарію для визначення рівнів сформованості патріотичних ідеалів аграрних закладів фахової передвищої освіти, що можуть бути використані в освітній діяльності аграрних коледжів, у самовиховному процесі студентів.

Матеріали та висновки дослідження можуть бути використані для розширення змісту курсів «Теорія і методика виховання», «Організація виховної роботи у закладах вищої освіти», «Педагогіка», «Історія педагогіка», а також у розробленні програм методичного забезпечення позааудиторної діяльності учасників освітньо-виховного процесу, підготовці методичних посібників для кураторів академічних груп.

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні положення дисертації викладено в 11 публікаціях, з яких 4 статті у наукових фахових виданнях України, стаття у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, 6 тез наукових доповідей.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Петрів А. Б. Сутність і структура поняття «Патріотичні ідеали студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти». Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2020. № 10 (104). С. 218–226.

2. Петрів А. Б. Методологічні підходи формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2021. № 10 (114). С. 158–167.

3. Петрів А. Б. Педагогічні умови формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти. Науковий журнал Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. 2022. Т. 13. № 3. С. 69–75.

4. Петрів А. Б. Модель формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти. Науковий журнал Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. 2023. Т. 14. № 2. С. 66–70.

Стаття у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та/або Web of Science Core Collection

5. Leleka V., Khrolenko M., Kushnir A., Protsenko I., **Petriv A.** Theoretical and methodological approaches to the educational potential of students in higher education institutions. Amazonia Investiga. 2023. Vol. 12 (71). P. 162–174. *(Петрівом А. Б. проаналізовано та обґрунтовано сутність особистісно-орієнтованого та ціннісного підходів при вихованні особистості у закладах вищої освіти, при цьому визначальними для особистості виступають національні, загальнолюдські, професійні цінності. Лелекою В. М. обґрунтовано культурологічний та системний підходи в процесі виховання особистості. Хроленко М. В. розкрито специфіку та особливості впровадження компетентнісного та синергетичного підходу у професійну підготовку здобувачів вищої освіти. Кушнір А. О. визначено вплив онтологічного та гуманістичного підходів на освітній процес та підвищення якості професійної підготовки майбутнього фахівця. Проценко І. І. проведено пошуково-експериментальне дослідження та перевірено ефективність теоретико-методологічних підходів виокремлених у дослідженні).*

Тези наукових доповідей

6. Петрів А. Б. Виховний ідеал у творчості Лесі Українки. Соціокомунікативний простір України: історія та сьогодення: IV Міжнародна очно-дистанційна науково-практична конференція до 150-річчя від Дня народження Лесі Українки, м. Київ, 25–26 лютого 2021 року: тези доповіді. Київ, 2021. С. 118–119.

7. Петрів А. Б. Приклад життєвого і творчого шляху Агатангела Кримського у конструванні виховного ідеалу студентів аграрних коледжів. Україна між Сходом і Заходом: проблеми і перспективи міжкультурної комунікації (до 150 – річчя від дня народження Агатангела Кримського): Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 21–22 жовтня 2021 року: тези доповіді. Київ, 2021. С. 209–210.

8. Петрів А. Б. Аналіз творчої спадщини Григорія Сковороди у контексті формуванні патріотичних ідеалів молоді. Духовний код української ідентичності у вимірі міжкультурної комунікації (до 300-річчя від дня народження Г. С. Сковороди): Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 10–11 листопада 2022 року: тези доповіді. Київ, 2022. С. 267–268.

9. Петрів А. Б. Особливості формування патріотичних ідеалів молоді в контексті російсько-української війни. Трансформація системи міжнародних відносин в умовах російсько-української війни (до дня спротиву окупації Автономної республіки Крим та м. Севастополя): Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 23 лютого 2023 року: тези доповіді. Київ, 2023. С. 345–346.

10. Петрів А. Б. Формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти у процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін. Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 125-річчю Національного університету біоресурсів і природокористування України, м. Київ, 25 травня 2023 року: тези доповіді. Київ, 2023. С. 137–138.

11. Петрів А. Б. Сучасна інтерпретація принципу народності К. Д. Ушинського. Сучасна гуманітарна наука в інтерпретації молодих дослідників» (до 200-річчя К. Ушинського і 125-річчя НУБіП України: Всеукраїнська студентсько-учнівська науково-практична он-лайн конференція, м. Київ, 2023 року: тези доповіді. Київ, 2023. С. 143–144.

8. Апробація основних результатів дослідження. Основні положення та висновки дослідження обговорювалися на: IV Міжнародній очно-дистанційній науково-практичній конференції до 150-річчя від Дня народження Лесі Українки «Соціокомунікативний простір України: історія та сьогодення» (м. Київ, 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Україна між Сходом і Заходом: проблеми і перспективи міжкультурної комунікації» (до 150-річчя від дня народження Агатангела Кримського) (м. Київ, 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Духовний код української ідентичності у вимірі міжкультурної комунікації» (до 300-річчя від дня народження Г. С. Сковороди) (м. Київ, 2022 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Трансформація системи міжнародних відносин в умовах російсько-української війни» (до дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим та м. Севастополя) (м. Київ, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 125-річчю Національного університету біоресурсів і природокористування України «Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу» (м. Київ, 2023 р.); Всеукраїнській студентсько-учнівській науково-практичній он-лайн конференції «Сучасна гуманітарна наука в інтерпретації молодих дослідників» (до 200-річчя К. Ушинського і 125-річчя НУБіП України)» (м. Київ, 2023 р.).

Ухвалили:

Дисертація здобувача ступеня доктора філософії Петріва Андрія Богдановича на тему: «Формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено конкретне наукове завдання, а саме теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено методику формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти, що має важливе значення для педагогіки.

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31 травня

2019 року), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21 березня 2022 року та № 502 від 19 травня 2023 року).

З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей здобувача Петріва Андрія Богдановича дисертація на тему: «Формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Головуюча на засіданні наукової ради
гуманітарно-педагогічного факультету
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор педагогічних наук, професор

Інна ОСАДЧЕНКО

Експерти:
Професор кафедри педагогіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор педагогічних наук, професор

Валентина МІРОШНИЧЕНКО

Професор кафедри педагогіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор педагогічних наук, професор

Оксана ВАСІЮК

Відповідальний за атестацію здобувачів
вищої освіти ступеня доктора філософії

Сергій БОЯРЧУК